

Eind november brengt de Europese Commissie haar Mededeling met opties voor het 'GLB na 2013' uit. In de Europese Unie wordt het landbouwbeleid van de lidstaten van oudsher gemeenschappelijk of gezamenlijk gevoerd – vandaar GLB of Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Nadien volgen de concrete voorstellen. Op basis van deze voorstellen zullen de Raad van Ministers én het Europese Parlement beslissingen nemen. Met het oog op dit debat hebben alerhande politieke en maatschappelijke geledingen in Europa stellingen ingenomen over de toekomst van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid. In de aanloop naar de Mededeling van de Europese Commissie brengen wij u de belangrijkste stellingen, onder de noemer 'Het GLB na 2013 volgens ...'

Het GLB na 2013 volgens ...

- de Boerenbond
- de wereld
- de Europeanen
- de Europese boerenbond
- de Europese Commissie
- de Europese sociale partners – regio's
- het Europees Parlement
- de Raad van Ministers
- Wallonië en de buurlanden
- de Vlaamse ngo's
- de Vlaamse overheid

steun GLB ook morgen
www.steunGLB.be

Europa staat met beide voeten in de wereld

Europa is geen eiland. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid of GLB na 2013 wordt dus ook niet op een eiland gebouwd. Landbouwbeleid wordt wereldwijd gevoerd. Een helikopterzicht op het beleid van enkele grote landbouwlanden in de wereld toont dat de doelstellingen en instrumenten niet zoveel van elkaar verschillen. Telkens zien we diezelfde aandacht voor voedselzekerheid, prijs aan boer en consument, risicobeheer, investeringen, platteland en – naarmate voedselzekerheid minder problematisch wordt – ook duurzaamheid. We nemen u in alfabetische volgorde mee naar Brazilië, China, India, Rusland en de Verenigde Staten.

EUROPA

■ Pieter Verhelst (Studiedienst) en Jacques Van Outryve

Brazilië

Het Braziliaanse landbouwbeleid stimuleert economische ontwikkeling, duurzame productie, tewerkstelling, een eerlijkere verdeling van het inkomen en het terugdringen van regionale onevenwichten. De landbouwproducten worden ondersteund door verschillende vormen van overheidsinterventie aan gegarandeerde prijzen, weliswaar op een laag niveau. De doelstelling is eerder prijzen te stabiliseren dan hoge prijzen te garanderen. Ook invoerheffingen ondersteunen de Braziliaanse marktprijzen.

Bij gebrek aan private verzekeraars biedt de overheid verschillende verzekeringssystemen aan tegen weersinvloeden, ziekten en plagen. De boer hoeft slechts een beperkte eigen inbreng te doen.

Investerings worden sterk gestimuleerd. Er zijn meerdere initiatieven waardoor goedkoop krediet

beschikbaar wordt. De overheid investeert – in samenwerking met de privé – aanzienlijke sommen in infrastructuurwerken om de landbouwproducten in de steden en in de havens voor export te krijgen, want de afstanden zijn er groot.

Er gaat speciale aandacht naar de familiale landbouw, om honger en armoede terug te dringen.

Export wordt ondersteund met promotie, exportkredieten en waarborgen.

Het Braziliaanse landbouwbeleid heeft ook oog voor de familiale landbouw om honger en armoede tegen te gaan.

China

Het elfde vijfjarenplan voor de Chinese landbouw, de boeren en het platteland wil de voedselzekerheid garanderen door een zelfvoorzieningsgraad na te streven van 95% voor granen, het inkomen van plattelandsgezetinnen te verdubbelen tegen 2020, de voedselveiligheid te verbeteren, het milieu te beschermen, de competitiviteit van de landbouwsector te verbeteren en de sociale en technische infrastructuur op het platteland te versterken.

De belangrijkste pijler van het beleid is prijs ondersteuning door invoerheffingen, invoerquota, door de overheid gestuurde handel, voorraadbeheer en minimumprijzen voor rijst en tarwe. Graanproducenten ontvangen directe betalingen op basis van ingezaaide hectares rijst, tarwe en mais. De aankoop van meststoffen, zaden en landbouwmachines wordt gesubsidieerd. Een nationaal fonds ondersteunt investeringen op de bedrijven en grote infrastructuurwerken in de belangrijkste landbouwregio's. Onlangs werd ook een proef opgezet met gesubsidieerde verzekeringssystemen.

Het Chinese exportbeleid is er vooral op gericht de producten binnen te houden.

Aan consumentenzijde worden de prijzen laag gehouden door maximumprijzen en subsidies.

Het Chinese exportbeleid is er vooral op gericht producten binnen China zelf te houden. Er kunnen exportheffingen geïnd worden, maar dat gebeurt zelden. Export kan enkel onder licentie en is voor sommige sectoren beperkt door quota of moet via overheidskanalen gebeuren.

India

Het Indiase landbouwbeleid is gericht op voldoende voedsel, tegen lonende prijzen voor de producent en stabiele en betaalbare prijzen voor de consument. Om markten te stabiliseren en te ondersteunen gebruikt het minimumprijzen, interventieprijzen, buffervoorraden en invoerheffingen. India heeft nog vrij hoge invoerheffingen voor landbouwproducten, maar gebruikt slechts een derde van de ruimte die het volgens de WTO-afspraken kreeg. Deze ruimte gebruikt het actief om voedselzekerheid met lokale productie te stimuleren. De afspraken in de lopende WTO-onderhandelingen houden in dat India deze beleidsruimte verliest, maar daarom nog geen extra markttoegang creëert, gelet op de feitelijke invoerheffingen.

De aankoop van meststoffen, elektriciteit, water voor irrigatie en soms ook van zaden wordt gesubsidieerd. Banken moeten leningen voor de aankoop van grondstoffen afsluiten tegen verlaagde interestvoeten. Er gelden maatregelen om de boeren gesubsidieerd krediet te verschaffen via het formele circuit, want vele kleine boeren doen nog steeds een beroep op lokale, informele kredietverstrekking. Een natio-

De bedeling van gesubsidieerd voedsel is een belangrijk onderdeel van het Indiase landbouwbeleid.

naal verzekeringsschema betaalt 10% van de verzekeringspremie terug. Er worden proefprojecten opgezet met weersverzekeringen.

Ook voedselbedeling is een belangrijk onderdeel van het landbouwbeleid.

Competitieve sectoren krijgen de mogelijkheid om te exporteren, door de uitbouw van de nodige infrastructuur, onderzoek en voorlichting. Gevoelige sectoren die moeten bijdragen aan de eigen voedselzekerheid, daarentegen, krijgen vaak uitvoerbeperkingen opgelegd.

Rusland

Het Russische landbouwbeleid telt zes doelstellingen, met name verbetering van de competitiviteit en de kwaliteit van de landbouwproductie, duurzame plattelandontwikkeling en verbetering van de levensstandaard op het platteland, milieu- en natuurbeheer en bescherming van de natuurlijke hulpbronnen, een goed functionerende landbouwmarkt en de ontwikkeling van de infrastructuur, een gunstig investeringsklimaat in de agrovoedingssector en ondersteuning van de landbouwproducten. Hiervoor zetten ze een brede waaier van instrumenten in. Als belangrijke invoerder van landbouwproducten be-

dient Rusland zich van invoerheffingen om de eigen productie te ontwikkelen. Daarnaast worden de prijzen rechtstreeks ondersteund met subsidies. Sinds 2001 is er voorzien in interventie op de graanmarkt, die veel doet denken aan het oude, Europese interventiemechanisme.

Het grootste deel van het budget gaat naar interest- en kapitaalsubsidies. Het landbouwbeleid bevat ook sociale ondersteuning voor de plattelandsbevolking.

Rusland is een belangrijke graanexporteur geworden. Dit wordt gestimuleerd door de interne transportkosten te verlagen. Maar bij stijgende prijzen en dreigende tekorten slaat het ondersteunende exportbeleid zeer snel om naar een beperkend exportbeleid, met heffingen op uitvoer of een volledige stop.

Het Russische landbouwbeleid bevat ook sociale ondersteuning van de plattelandsbevolking.

Verenigde Staten

De *Farm Bill*, het landbouwbeleid van de VS, is bovenal een voedselbeleid. Twee derde van het budget gaat naar voedselbonnen of andere vormen van voedselbedeling binnen de VS.

Zo'n 15% van het landbouwbudget gaat naar programma's die boeren rechtstreeks ondersteunen via directe betalingen, de zogenaamde 'anticyclische' betalingen en vooruitbetalingen op latere verkopen. Deze rechtstreekse betalingen zijn deels gebonden

aan de historische productie op een bedrijf maar houden voeling met de huidige situatie door actuele prijzen mee in rekening te brengen. De directe betalingen variëren dan ook van jaar tot jaar, afhankelijk van de marktsituatie, en dragen zo bij tot het stabiliseren van het inkomen. Een in 2008 ingevoerd alternatief voor deze rechtstreekse betalingen houdt zelfs rekening met actuele opbrengsten en vormt dus een volwaardige inkomensverzekering. Wie in deze systemen stapt, moet voldoen aan een reeks randvoorwaarden.

7% van het budget gaat naar verzekeringssystemen en de resterende 9% gaat naar plattelandsbeleid, met specifieke aandacht voor milieu- en natuurbehoud.

Daarnaast maken Amerikanen ook gebruik van invoerheffingen, beperking van invoer via tariefcontingenten en ondersteuning van de uitvoer.

Ten slotte bevat de Farm Bill ook een belangrijk luik over bio-energie. Onder meer de bouw en ontwikkeling van installaties, onderzoek en ontwikkeling (R&D) naar bio-energie en voorlichting worden ondersteund. Producenten worden ondersteund om gewassen voor biomassa te telen. ■

Het Amerikaanse landbouwbeleid is bovenal een voedselbeleid, met voedselbonnen en andere vormen van voedselbedeling.

Aan de WTO-tafel

– Hoelang lopen de onderhandelingen al?

"Het startschot voor de lopende onderhandelingen werd gegeven in Doha, eind 2001. Vandaar dat we spreken van de Doharonde. De onderhandelingen over verdere liberalisering van de wereldhandel in landbouwproducten slepen dus al negen jaar aan."

– Hebben ze nog zin, gelet op de economische en financiële crisis? Protectionisme is opnieuw in!

"Een crisis wordt niet opgelost met een protectionistisch beleid. Dat verergert de crisis alleen maar. Meer vrijhandel leidt tot meer algemene welvaart. Maar het is wel belangrijk dat we hierbij rekening houden met de eigenheid van de verschillende landen en van bepaalde sectoren. Degenen die vrijhandel bepleiten volgens de economische handboeken vergeten dat maar al te vaak. Net daarom wordt er onderhandeld, om wederzijds kansen te creëren, elkaars beperkingen en eigenheid te leren kennen en in rekening te brengen."

– Waar zit de knoop?

"De opkomende nieuwe economieën – met name Brazilië, India en China – zetten de oude economieën

– de EU en de VS – voor het blok. Ze eisen een minder handelsverstoring landbouwbeleid en meer openheid voor hun producten en diensten. Europa geeft hierop toe in grote mate; de VS komt eerder schoorvoetend tegemoet aan deze vraag. Tegelijk eisen de opkomende economieën de ruimte om hun groei en ontwikkeling te kunnen blijven beschermen. Europa en de VS kunnen in zekere mate volgen, maar ze verwachten dan toch echte, bijkomende markttoegang voor hen. Op dit laatste lopen de onderhandelingen vast. Hoeveel bescherming is nog toegelaten? Hoeveel extra markttoegang moet geboden worden?"

– Moet Europa aandringen op een akkoord?

"De Europese economie in zijn geheel kan haar voordeel doen bij een evenwichtig akkoord, maar daar betaalt de Europese landbouw wel een aanzienlijke prijs voor. Het probleem voor Europa is dat wat vandaag op tafel ligt nog niet evenwichtig is. De toezeggingen die Europa heeft gedaan op het vlak van landbouw staan zwart-op-wit op papier en kunnen moeilijk nog teruggeschroefd worden. De tegenprestatie van andere landen op het vlak van industriële producten en diensten blijft zwak en vaag. De balans is dus negatief. In tegenstelling tot de VS durft Europa niet door te duwen om de balans in evenwicht te krijgen, uit vrees dat er precies op het vlak van landbouw bijkomende toegevingen moeten gebeuren."

– Het GLB is toch al fors hervormd! Kan het nog meer?

"Het GLB zoals we het vandaag kennen voldoet volledig aan de geldende normen van de WTO en is zelfs klaar om te voldoen aan de nieuwe eisen die nu op tafel liggen. Europa heeft er blijkbaar voor gekozen eerst zijn beleid te hervormen – in de verwachting dat anderen dan ook over de brug komen. De strategie werkt in zoverre dat het huidige GLB niet meer het zwarte schaap is in de onderhandelingen. Maar de verwachting dat an-

deren ook stappen zouden zetten, is niet uitgekomen. Toch dringt Europa aan op een akkoord uit schrik dat anderen alsnog toegevingen doen en in één moeite Europa dwingen bijkomende stappen te zetten op het vlak van landbouw. In dat geval zal het GLB extra hervormd moeten worden. Maar zover komt het wellicht niet. Het GLB na 2013 is dan ook een louter interne hervorming, die niet gestuurd wordt door de WTO-onderhandelingen."

– Eenvoudig is anders! Is er een weg terug inzake globalisering, bijvoorbeeld wat plantaardige eiwitten betreft?

"De internationale handel neemt jaar na jaar toe. De economieën hangen steeds meer aan elkaar. Dat heeft de wereldwijde economische crisis duidelijk aangetoond. De klok terugdraaien is onbegonnen werk en ook niet wenselijk. Alle voordelen samen van globalisering – in termen van een bredere waaier van beschikbare producten tegen lage prijzen – verhogen de algemene welvaart. De kwalijke gevolgen – in termen van herstructurering, productie die verhuist naar lageloonlanden en individueel jobverlies – wegen hier niet tegen op. Het individuele verlies ten gevolge van globalisering wordt ruimschoots gecompenseerd door een algemene welvaartsstijging. Toch moet er ruimte blijven om de eigenheid van landen en sectoren, voedselzekerheid, milieu- en natuurzorg, sociale aspecten ... in rekening te brengen. Dit vormt opnieuw het verschil tussen vrijhandel volgens de handboeken en vrijhandel op basis van onderhandelingen. Toch staan deze non-trade-concerns niet expliciet op de agenda van deze onderhandelingsronde. Maar achter elke uitzondering die een land onderhandeld, zit een non-trade-concern. Wil de WTO in de toekomst publieke erkenning behouden, dan zal ze dit expliciet moeten zeggen en niet wegcamoufleren achter alerhande technische uitzonderingen." ■